

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2258/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bpfk.II.88/2024/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Dr. Farkas Flóra indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Szolnoki Törvényszék 2023. november 15-én meghozott 6.B.243/2022/531-XIV. számú végzésével a meghatalmazott védőként eljáró indítványozót a folyamatban lévő büntetőügyből kizárta. A büntetőeljárásban az indítványozó védő öt terhelt védelmét látta el. A törvényszék a kizárási okok közül egyrészt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 43. § (1) bekezdés c) pontjának első fordulatóban foglalt (a terhelt érdekével ellentétes magatartás), valamint a Be. 43. § (2) bekezdése szerinti okot (a terheltek közötti érdekellentét) látta megállapíthatónak. A terheltek érdekével ellentétes magatartásként értelmezte a bíróság az indítványozó védő távolléte miatt kirendelt helyettes védő jogszerű munkájának akadályozását. Az indítványozó ugyanis olyan tartalmú üzenetet küldött a helyettes védőnek, amelynek eredményeképpen a helyettes védő felmentését kérte, és így az eljárást nem lehetett folytatni. A terheltek közötti érdekellentét vizsgálata során a bíróság – figyelemmel a terheltek vallomásaira – azt állapította meg, hogy a terheltek érdekei ellentétesek, így védelmüket ugyanaz a védő nem láthatja el. Mindezekre tekintettel a törvényszék az indítványozó büntetőeljárásból történő kizárásáról határozott.
- [3] A végzés ellen az indítványozó, valamint azok a terheltek jelentettek be fellebbezést, akiknek a védelmét az indítványozó ellátta. Az indítványozó véleménye szerint a törvényszék egyoldalúan állapította meg a tényeket, mert ugyan azért került sor helyettes védő kirendelésére, mert nem jelent meg a tárgyalási napokon, azonban a tárgyalásokra nem idézték szabályszerűen, ezért nem is lett volna lehetőség helyettes védő kirendelésére. A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség átiratában kifejtette, hogy

álláspontja szerint mindkét kizárási ok megállapítható a védővel szemben. A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú, védőt kizáró döntéssel, azonban több ponton helyesbítette a törvényszék határozatának indokolását. Megalapozottnak találta az ítéltábla a terhelt érdekével ellentétes magatartás tanúsítására vonatkozó indokolást, mert a meghatalmazott védő a helyettes védőre meg nem engedett nyomást, burkolt fenyegetést gyakorolt, hogy törvényben foglalt kötelezettségét, a vádlottak védelmét ne teljesítse. Nem értett egyet azonban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság terheltek között fennálló ellentétre vonatkozó érvelésével. Mindezekkel együtt azonban a Szegedi Ítéltábla 2024. február 20-án meghozott Bpkf.II.88/2024/6. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság döntését.

- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Szolnoki Törvényszék 6.B.243/2022/531-XIV. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.II.88/2024/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének, valamint a XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntések sértik a tisztességes eljáráshoz való jogot és a védelemhez való jogot, mert a (meghatalmazott) védő kizárása sérti azon terheltek garanciális jogait, akiknek a védelmét ellátta. Hivatkozik a fegyverek egyenlőségének sérelmére is azzal összefüggésben, hogy a védőtől való megfosztás következtében a terhelti jogok megfelelő érvényesülése csorbát szenved. Kifejtette továbbá, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog a védőt is megilleti, mert ennek hiányában a védelem kiüresedne. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a védelemből való kizárása diszkriminatív módon történt.
- [5] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [6] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz részben tesz eleget az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt formai követelményeknek. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3) és XV. cikk (2) bekezdése], valamint a támadott

bírói döntéseket. Tartalmaz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével összefüggésben – indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, továbbá rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére.

- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséhez alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem fűzött, nem fejtette ki, hogy a támadott, a védő kizárásáról szóló bírói döntések miért sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]; 3228/2024. (VI. 25.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [8] 3.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet benyújtani. Az Alkotmánybíróság 3078/2022. (II. 25.) végzésében kimondta, hogy „védő szempontjából a kizárást kimondó határozat lezárja az eljárást, mert a továbbiakban a védő nem vehet részt a büntetőeljárásban, amely alapjaiban befolyásolja jogi helyzetét. Az Abtv. 27. §-a értelmezésében a kizárást kimondó határozat érdemi határozatnak tekinthető, amely az érintett személy, a védő alapvető jogait érinti, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet.” Ezért az alkotmányjogi panasz teljesíti az Abtv. 27. §-ban foglalt követelményt is.
- [9] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság eljárása jelen esetben tehát annak vizsgálatára irányult, hogy az indítványozó által a kizárást kimondó határozattal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével kapcsolatos vélt alapjogsérelmek felvetnek-e alapvető alkotmányjogi kérdést vagy érdemben befolyásolják-e a bírói döntést.
- [10] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lásd bővebben: 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal kapcsolatban, hogy kizárták a büntetőeljárásból. Az

Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítványozónak a támadott bírósági döntésekkel szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.

- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panason keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] A kizárási okok fennállásának vizsgálata az eljáró bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság feladata. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a védő kizárása tárgyában hozott bírósági döntés helyes volt-e. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14], legutóbb: 3215/2021. (V. 28.) AB végzés}.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan fejti ki, hogy az ő kizárásával összefüggésben védencének a tisztességes eljáráshoz való joga, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való joga is sérült, ezért kérte az Alkotmánybíróságot, hogy azt az ő alapjogainak sérülésével összhangban vizsgálja. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó védencének tisztességes eljáráshoz és védelemhez való joga nem képezheti jelen alkotmányjogi panasz tárgyát, ugyanis az indítványozó azt alkotmányjogi panaszában érintettség híján nem sérelmezheti. {3175/2024. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [16]}.

- [15] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdések alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. november 26.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró